

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

דבר מלכות

עקב

שיחות קודש
מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שני אורסא הן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה
הי' תהא שנת סגולות המשיח
שנת הק"ד לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

משיחות ש"פ עקב, כ"ג מנחם-אב, מבה"ח אלול ה'תנש"א

- תרגום מאידית -

- „אני” לדודי ודודי ל”י, וזהו התוכן הכללי דעבודת האדם? - שמציאותו (אני) תתקשר ותתאחד עם הקב”ה (דודי).

והקשר הוא בשני אופנים: אני לדודי - ההתעוררות ועבודת היהודי מלמטה למעלה, בדרך אתערותא דלתתא, שנמשך ומתקשר עם הקב”ה, ע”י עבודתו בתורה ומצוות; ודודי לי - ההמשכה והסיוע (סייעתא דשמיא) מהקב”ה לבנ”י מלמעלה למטה, בדרך אתערותא דלעילא.

וסדר העבודה הוא, שקודם בא „אני לדודי” ואח”כ „ודודי ל”י” [לא כהסדר בפסוק אחר⁶ „דודי לי ואני לו”, קודם האתעדל”ע ואח”כ האתעדל”ת, כסדר העבודה בחודש ניסן⁷], כיון שבזה מתבטא התכלית והיסוד דכל הענינים, שלכל לראש באה העבודה מלמטה למעלה, העבודת ה”אני” בכה עצמו - שלא ימתין עד שתהא אתערותא דלעילא, התעוררות מלמעלה, אלא שהוא („אני”) מעצמו

א. בעמדנו בשבת מברכים חודש אלול - הנקרא חודש החשבון (בהיותו החודש האחרון בשנה), שבו צריכים לעשות חשבון הנפש, חשבון צדק מהעבודה במשך השנה שחלפה - ה”ו זמן מתאים להתבונן בתוכן הכללי דחשבון הנפש, ובהעבודה שזה צריך לעורר אצל יהודי.

והיות שגם הקביעות המיוחדת דראש חודש (בימי השבוע) הוא בהשגחה פרטית ובדיוק - יכולים להפיק לימוד בהחשבון דחודש אלול גם מזה אשר: (א) שני הימים דראש חודש אלול (ה”ראש” שכולל ומנהיג את כל ימי החודש⁸) הם ביום השבת קודש ולמחרתו ביום הראשון (כפי שאמרנו בברכת החודש). (ב) שבת מברכים אלול חלה בשנה זו בפרשת עקב.

ב. כיון שחודש אלול הוא חודש החשבון והסך-הכל דעבודת כל השנה, הרי כלולה בו (הכוונה והתכלית ד)כללות עבודת האדם לשמש את קונו⁹ (במשך כל השנה), כמרומו בראשי תיבות ד”אלול”

אלול תשמ”ח (ס’ השיחות ח”ב ע’ 599 ואילך), ש”פ ראה, מבה”ח אלול תשמ”ט (ס’ השיחות ח”ב ע’ 652 ואילך). וש”ג.

(5) שה”ש ו, ג.

(6) אבודרהם סדר תפילת ר”ה ופירושה פ”א. סדר היום (בסדר ר”ה אלול). ר”ח שער התשובה פ”ד ד”ה עוד יש (קטו, ב). פע”ח שער כד פ”א. ב”ח לטווא”ח סתקפ”א (ד”ה והעבירו). ועוד - נסמן בסה”מ מלוקט ח”ב ע’ פב הערה 67.

(7) ראה גם שיחת ש”פ תבוא, ט”ו אלול תשמ”ט (סה”ש ח”ב ע’ 689), ש”פ ראה, מבה”ח אלול תש”ג (סה”ש ח”ב ע’ 631-2).

(8) שה”ש ב, טו.

(9) ראה אה”ת פ’ ראה ע’ תשמד. שה”ש ח”ב ע’ תקמג. סה”מ תרכ”ו ע’ קצו. תרנ”ד ע’ שכו. עטר”ת ע’ תרנט. ה”ש”ת ע’ 151. ס’ השיחות תש”ג ע’ 177.

(1) ראה ספר המאמרים אידיש ע’ 75, 78, 129.

וראה לקוטי מהרי”ל הלי ימים הנוראים. ל”ת להאריו”ל עה”פ (תצא כא, יג) ובכתה גו’ ירח ימים. טווא”ח ר”ס תקפא. ועוד.

(2) לקו”ת ר”ה נח, סע”א. עט”ר שער ר”ה ספ”ב. ומרומו גם במשנה (ריש מסכת ר”ה): באזד בניסן ר”ה למלכים ולרגלים - שרגל שבו הוא באמצע החודש (ראה גמרא שם ד, א) - ראה לקו”ש ח”ו ע’ 409 הערה 4.

(3) ל’ חז”ל - משנה וברייתא סוף קידושין.

(4) ובפרטיות - בהחמשה ראשי תיבות ד”אלול”, כנגד החמשה אופני עבודה: תורה עבודה, גמילות חסדים, תשובה וגאולה - ראה בארוכה שיחת ש”פ ראה, מבה”ח אלול תשמ”ו (לקו”ש חכ”ט ע’ 272 ואילך), ש”פ ראה, אדר”ח

יתעורר „לדודי“, להקב"ה,

כמשל „מלך בשדה“, בדרך אתערותא דלעילא, ומוזה¹⁶ מקבלים כה לעבודה ד„אני לדודי“ בחודש אלול] - הרי בחודש אלול¹⁷ (חודש החשבון דכללות עבודת השנה) נמצא בהדגשה התכלית דכללות עבודת האדם, שמתחילים עם „אני לדודי“ (ואח"כ „ודודי לי“), כיון שהגישה של יהודי בכל השנה [אפילו כאשר הוא נמצא בסיום העבודה בחודש האחרון בשנה, לאחר העבודה בי"א החדשים שלפנ"ז] צריכה להיות, (שלא יסתמך על האתעדל"ע, אלא) לכל לראש והעיקר הוא עבודת עצמו מצד התחתון [בימי החול („שדה“) דחודש אלול דוקא¹⁸], ועי"ז יימשך אח"כ „ודודי לי“; וזהו („אני לדודי“) תכלית הכוונה דכל הענינים, (וגם) שלימות האתערותא דלעילא - דוקא כאשר זה בא ע"י עבודת היהודי בכה עצמו, שע"ז נמשכת האתעדל"ע בפנימיות, עד יתירה מזה - שע"י האתעדל"ת נמשכת אח"כ אתעדל"ע נעלית עוד יותר („ודודי לי“) מזו שבאה מלמעלה קודם העבודה¹⁹.

ולהוסיף, שענין זה נמצא ברמז גם בכך שראש תיבת „אלול“ („אני“) היא

כידוע שהכוונה והתכלית דבריאת האדם וירידת הנשמה למטה ושלמות (תענוג) האדם כפי שנקבע ע"י הקב"ה הוא, שמה שמקבל לא יהי „נהמא דכיסופא“¹⁰ (חינם, שלא ע"י יגיעה, לחם-בושה), כולל - ע"י מתנה מלמעלה [וכפתגם הידוע דכ"ק מו"ח אדמו"רי¹¹ ש„אצל חסידים אין שום דבר בדרך ממילא“], אלא שיתייגע בזה ע"י עבודתו בעצמו¹², ובלשון חז"ל¹³ - „לא יגעתי ומצאתי אל תאמין, יגעתי ומצאתי תאמין“, [ובפשטות - כן הוא טבע כל בני אדם (אפילו אינם יהודים), ועאכו"כ בני, ועאכו"כ כאשר הם עושים עבודתם ביגיעה יתירה למעלה מדרך הטבע והרגילות שלהם (בבחי) „עובד אלקים“¹⁴].

וע"י ה„אני לדודי“ (האתערותא דלתתא) פועל הוא שיהי „ודודי לי“, האתערותא דלעילא וההמשכה מלמעלה למטה.

זאת אומרת, הגם שעבור אתערותא דלתתא מקבלים נתינת כח וסייעתא דשמיא [כמבואר¹⁵ במיוחד בנוגע לחודש אלול, שאז מתגלים י"ג מדות הרחמים,

(16) לקו"ת ד"ה אני לדודי הב' (שם לג, ג).

(17) וראה לקו"ש ח"ט ע' 159 ואילך (ושם, שענין האתעדל"ע דחודש אלול שייך לחודש ניסן ונמשך ממנו). ח"ט ע' 162 ואילך (ושם, שהארת יגמדה"ר באלול קשורה עם הזמן, אבל תוכן ומהות החודש הוא - אתעדל"ת, עיי"ש). ס' השיתות תשמ"ט ח"ב ע' 690 ואילך. סה"ש ה'תש"נ ח"ב ע' 632.

(18) כמבואר בלקו"ת שבערה 15 בהטעם שימי חודש אלול הם ימי החול (אף שמאירים בהם הי"ג מדה"ר). וראה לקו"ש ח"ד ע' 1343 ובהערה 6.

(19) לקו"ת ויקרא ג, א. שה"ש כד, א ואילך. וראה לקו"ש ח"ט שם ובהערה 14. סה"ש תשמ"ט שם.

(10) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ו, רע"ד.

(11) ראה ס' השיתות קין ה'ש"ת ע' 57. תש"ב ע' 119.

(12) כמאחז"ל אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו (ב"מ לה, א). וראה מכתב י"א ניסן תשל"ב (הגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים - קה"ת תשמ"ו ואילך - ע' תרמב).

(13) מגילה ו, ריש ע"ב.

(14) מלאכי ג, יח. חגיגה ט, ב. וראה תניא פט"ו (כא, א).

(15) לקו"ת ד"ה אני לדודי (פ' ראה לב, סע"א ואילך).

והן הענין ד"ודודי לי" - העבודה מלמעלה למטה [אע"פ שבכללות קאי "אני לדודי" על עבודת האדם ו"ודודי לי" על המשכה מלמעלה]; והיות שהקב"ה רצה שכל המשכות והשפעות מלמעלה יומשכו ע"י עבודה מעין זה למטה²³ - "ל, שעי"ז שבעבודת יהודי ישנו מעין ד"ודודי לי" (עבודה בדרך מלמעלה למטה), ה"ז הכלי להמשיך "ודודי לי" כפשוטו, האתערותא דלעילא דכל המשכות מהקב"ה למטה.

ויש לומר, ששני ענינים אלו בחודש אלול - "אני לדודי" ו"ודודי לי" - מרומזים בשני הימים דראש חודש אלול (שר"ח אלול הוא (בזמן הזה) תמיד שני ימים, כיון שחודש מנחם-אב הוא תמיד מלא), ובלשון הכתוב²⁴ - "ובראשי חדשים" לשון רבים, כביאור הזהר²⁵ "וכי כמה ראשין אינון לסיחרא, אלא ראשי תרין (בכל ירחא וירחא)".

ובפרט ובהדגשה - בקביעות דראש חודש אלול בשנה זו - ביום השבת קודש וביום הראשון בשבוע:

יום ראשון ויום השבת מרמזים ומורים על שני סדרים ומנינים בזמן: יום ראשון הוא ההתחלה דמנין ימי השבוע מלמטה למעלה, ושבת מורה על מנין וסדר מלמעלה למטה.

וכפי שהי' בתחלת הבריאה - ביום ראשון הראשון דמעשה בראשית ובשבת הראשונה: ביום ראשון דמעשה בראשית החלה הבריאה ומנין הזמן דימי השבוע מלמטה למעלה: יום ראשון, יום שני, יום שלישי, עד יום הששי ויום השביעי;

אות אל"ף, האות הראשונה מכ"ב אותיות התורה: בהיותה האות הראשונה דהאל"ף-בי"ת, ה"ה מורה על הדרגא הראשונה והתחתונה ביותר בהתחלת כל האותיות (בסדר מלמטה למעלה), שמספרו הוא אחד²⁶, וזוה עולים אח"כ מלמטה למעלה (מן הקל אל הכבד) לאות בי"ת, שמספרו הוא שניים (פעמיים ככה²⁷), ואח"כ גימ"ל - שלש פעמים ככה, וכן הלאה דרגא למעלה מדרגא עד אות תי"ו - סיום ושלמות האותיות, שקאי על תכלית השלימות - ארבע מאות²⁸.

ולאידך גיסא, אות אל"ף היא ההתחלה והראש דכל כ"ב אותיות התורה שבהן נברא העולם²⁹, ממנה באים כל הענינים בעולם.

ובעבודת השם ה"ז מרמז על עבודת התחתון בכה עצמו ("אני לדודי"), שמתחיל (מה"אני") למטה ואח"כ עולה מלמטה למעלה מן הקל אל הכבד; וזה נעשה ההתחלה והיסוד דכל הענינים, גם דהמשכות מלמעלה ("ודודי לי").

ג. כיון ששני הענינים ד"אני לדודי" ו"דודי לי" נכללים בהר"ת ד"אלול" (חודש החשבון), מסתבר לומר שבפרטיות ישנם כאן שני ענינים בעבודה וחשבון הנפש של יהודי בחודש אלול, הן הענין ד"אני לדודי" - עבודה מלמטה למעלה,

(20) ראה שעהיו"א פ"ו (פד, ב), שחשבון האותיות מורה על "בחי" החשבון ומספר כמה מיני כחות ומדרגות כלולות באור וחיות הזה המלוכב בצירוף זה של תיבה זו".

(21) ארבע מאות שקל כסף (חיי שרה כג, טז) - ראה תו"א ר"פ וישלח (כד, ג). וראה ספר הערכים - חב"ד מערכת אותיות אות תי"ו ע' תנו ואילך. וש"נ.

(22) שעהיו"א ספ"א (פט, א). וראה בארוכה ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות בתחלתו - ערך אותיות (כ"ב אותיות התורה). וש"נ.

(23) ראה לקו"ש ח"ט ע' 72 ובהערות שם.

(24) פינחס כה, יא.

(25) ח"ג רמח, א. נת' באוה"ת פינחס ע' אקסא

ואילך.

נמשך (ברכה והמשכה³⁵) בששת הימים [ובדוגמא לזה בכל שבת - שמיני מתברכין כולהו יומין³⁶].

וכשם שהוא במנין הזמנים, כן הוא גם החילוק בין יום ראשון ושבת בתוכן עבודתם: ביום ראשון בשבוע מתחיל סדר העבודה בימי החול, בסדר מן הקל אל הכבד (מלמלמ"ע), החל מיום ראשון (העבודה הקלה ביותר³⁷), ואח"כ עולים לעבודה קשה יותר ביום שני („שבו נבראת מחלוקת“³⁸), ואח"כ בימים שלאחרי זה, עד לשלימות העבודה ביום הששי, יום בריאת אדם הראשון³⁹, עד השלימות דיום השבת („ויכולו השמים והארץ וכל צבאם“⁴⁰). משא"כ העבודה ביום השבת היא באופן דמלמעלה למטה - לכתחילה בשלימות ותענוג, אכילת בשר שמן ויין ישן וכו'⁴¹ (ומזה נמשך כה מלמעלמ"ט (מיני' מתברכין) בימי השבוע שלאחרי זה).

ד. ויש לומר שבדוגמא לזה ישנם שני מנינים וסדרים אלו בעבודת האדם

ועד"ו חוזר ענין זה בכל יום ראשון, שמתחילים למנות מחדש „היום יום ראשון“²⁶ (ע"ד יום ראשון הראשון²⁷), וחוזר חלילה המנין בסדר והדרגה מלמטה למעלה, מיום ראשון עד יום השבת [והאכילה ושלימות דיום השבת נפעלת ע"י העבודה בששת ימי השבוע, כמאחז"ל²⁸ „מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת“].

ונוסף לזה ישנו סדר ומנין שני - מלמעלה למטה: אע"פ שמציאות הזמן הוא נברא²⁹, ז.א. שזמן נברא ברגע הראשון דיום ראשון דמעשה בראשית - איתא בספרים³⁰, שקודם הבריאה (בששת ימי בראשית) הי' שבת³¹ [כידוע שגם קודם בריאת הזמן הי' מעין ענין הזמן, „סדר זמנים (קודם לכן)“³²], ויום השבת הזה (לפני הזמן דששת ימי בראשית) מברך את כל ששת (שבעת³³) ימי בראשית, וכל הזמנים כולם³⁴. וזהו סדר זמן מלמעלה למטה - משבת (שלימות)

26 בשירו של יום.

(27 ראה לקו"ת שה"ש כה, סע"א. סה"מ תרע"ח ע' רסט. תש"ד ע' 192. תש"ה ע' 167. וראה גם אוה"ת שבעות ע' פו. אוה"ת ברכה ע' א'תצא. א'תצצ. ובכ"מ. ע"ז ג, סע"א.

(29 תורת הה"מ - הובא בסידור שער הק"ש (ע"ה, סע"ד ואילך). וראה לקו"ש ח"י ע' 176. ושו"נ.

(30 פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ו. תורה העולה (להרמ"א) ח"ג פנ"ט. פי' חכמוני (לר' שבתאי דונולו) לספר יצירה פ"ד מ"ד.

(31 „שבת קדמה לעולם“ - לשון הפרדס שם.

(32 בר"פ ג, ז. נת' בסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פי"א (דמ"צ נו, ב ואילך). ובכ"מ. וראה גם לקו"ש ח"י שם ואילך.

(33 ראה שיחת ש"פ ויק"פ תשמ"ה. ש"פ אחרי תשמ"ו. ועוד.

(34 ראה פרדס שם: ואלולי שבת שנתון כה בששת ימים לא הי' בהן כה לפעול כו'.

35 ראה תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

36 „זב סג, ב, פח, א.

37 להעיר שביום ראשון „הי' הקב"ה יחיד בעולמו“ (ולכן נקרא „יום אחד“ - בראשית א, ה ובפרש"י שם (מ"ב פ"ג, ח), שבכה זה העבודה היא קלה, ובפרט בערך ליום שני שבו נבראת מחלוקת (בראשית א, ו. ב"ר פ"ד ו) וימים שלאחרי זה, שבכל יום עולה בעבודתו, עד לשלימות העבודה ביום הששי (יום בריאת האדם), ויום השבת, ככפנים.

38 נסמן בהערה הקודמת.

39 שנברא ביום הששי לאחרי בריאת כל מע"ב - „כדי שיכנס (ימצא הכל מוכן) לסעודה מיד“ (סנהדרין לח, א ובפרש"י).

40 בראשית ב, א. וראה לקו"ת בהר מא, א. אוה"ת עה"פ. ועוד.

41 ראה רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ו. שו"ע אדה"ו או"ח סרמ"ב ס"א.ב. וראה תניא פ"ז (יא, ב).

העפר (הארץ) ביום ראשון דמע"ב⁵⁰), צריכה עבודתו (בבירור הגוף) להיות בסדר והדרגה מלמטה למעלה, מן הקל אל הכבד, מ"עפר אתה" יעלה דרגא אחר דרגא למעלה. [וזהו תוכן עיקר העבודה והסדר הקבוע בעבודת האדם - כדלקמן ס"ז].

אבל מצד נשמתו יש בכחו של יהודי לעשות את עבודתו בדרך מלמעלה למטה, לא ללכת בסדר מן הקל אל הכבד, אלא לעשות מיד את עבודתו בתכלית השלימות, ב"אופן של שבת", מלאכת שמים⁵¹. כיון שגם בהיותו נשמה בגוף למטה (בעולם הממשות) הרי הוא "חלק אלוהה ממעל", קשור עם שמים ממעל⁵², "יהודי שמימי" - יש בכחו וצריך הוא לדרוש מעצמו לכתחילה את שלימות העבודה, עד - גדולות ונפלאות, עד - השלימות ד"יום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים"⁵³.

ה. ויש לומר שאלו הם שני הענינים ד"אני לדודי" (מלמטלמ"ע) ו"ודודי לי" (מלמעלמ"ט) שמרומזים (גם) בקביעות דראש חודש אלול בשנה זו - ביום השבת וביום הראשון - שזה מבטא את התוכן הכללי דחשבון הנפש שיהודי צריך לעשות מעבודתו במשך כל ימי השנה: שבעבודתו בכל יום ויום - הן ביום חול הן ביום השבת ויו"ט - צריכים להיות שני סדרים:

(א) עבודה בסדר והדרגה מלמטה למעלה. וזה צריך להיות גם ביום השבת

[כיון ש"בראשית בשביל ישראל"⁴², כל הענינים בבריאה - כולל שני סדרי זמן הנ"ל - נמצאים (בשביל ו) בעבודת בני"י], המנין מלמטלמ"ע, שמתחיל מיום ראשון בשבוע ונשלם ביום השבת, והמנין מלמעלמ"ט, שמתחיל מיד בשבת ומברך את ששת הימים שלאחרי זה:

יהודי מורכב משני חלקים - נשמה וגוף: נשמתו היא "חלק אלוהה ממעל ממש"⁴³, ז.א. שגם בעולם הממשות (ממש⁴⁴), בעולם העשי' הגשמית, הרי היא "חלק אלוהה ממעל"; וגופו שהוא "עפר מן האדמה"⁴⁵ ("אדם יסודו מעפר"⁴⁶), "עפר אתה ואל עפר תשוב"⁴⁷ [עפר מלשון וענין ביטול, ונפשי כעפר לכל תהי"⁴⁸, כנשמה בגוף בשלימות], במכ"ש מזה ש"ונפשי כעפר לכל תהי", עאכו"כ גופו⁴⁹. מצד גופו, "עפר מן האדמה" (שנברא

(42) פרש"י ר"פ בראשית. ובכ"מ.

(43) תניא רפ"ב.

(44) ראה היום יום כ"ג מנ"א (יום זה): בחורף תרנ"ב כאשר אמור"ר למד עמי בספר התניא ונפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש, הסביר כי הנושאים בתיבת ממעל ובתיבת ממש הם הפכים. ממעל תוארו רוחניות שברוחניות וממש תוארו גשמיות שבגשמיות. ויבאר כי זהו מעלת נפש השנית, שעם היותה רוחניות שברוחניות פועלת בגשמיות שבגשמיות.

(45) בראשית ב, ז.

(46) פיוט, ונתנה תוקף.

(47) בראשית ג, יט.

(48) תפילת "אלקי נצור" בסוף תפילת העמידה.

(49) ראה ב"ר פי"ב, ת: אני בורא אותו

(אדה"ר) מן העליונים ומן התחתונים. . . עפר מן האדמה מן התחתונים, ויפח באפיו נשמת חיים (בראשית ב, ז) מן העליונים (וראה גם שם פ"ה, יא). ובפרש"י עה"פ ויפח באפיו: עשאו מן העליונים ומן התחתונים גוף מן התחתונים ונשמה מן העליונים. - וראה תו"א בראשית ג, ד ואילך. קונטרס ומעין מאמר טו. המשך תרס"ו ע' תצה. ובכ"מ.

(50) וראה ב"ר פי"ב שם. פרש"י שם.

(51) כידוע שיש מלאכה אחת שמותרת גם בשבת - מלאכת שמים, ראה ב"ר ספי"א. - וראה סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 566 ואילך.

(52) ל' הכתוב - ואתחנן ד, לט. ועוד.

(53) תמיד בסופה.

ובכללות בני ישראל - שני ענינים
אלו הם החילוק בין יששכר וזבולון:
יששכר קאי על מארי תורה⁶⁰ - שעיקר
עבודתם הוא לימוד התורה⁶¹, בחי' שבת⁶²
- עבודה מלמעלה למטה; וזבולון קאי על
בעלי העסקים⁶³, שעיקר עבודתם הוא
במעשה המצוות, המלוּבשים בדברים
גשמיים ודרכי הטבע (שהוא ע"י משא
ומתן) - עובדין דחול, שהוא בסדר
דמלמטה למעלה (יום ראשון, יום שני
וכו').

ו. מבין שני הימים דראש חודש אלול
(בשנה זו - שבת ויום ראשון) היום
העיקרי הוא - היום השני דראש חודש⁶⁴
(יום ראשון), שבו מתחיל המנין דימי
חודש אלול (משא"כ ביום א' דראש חודש
- שבת - הוא יום השלשים דחודש
מנחם-אב), כפי שזה מתבטא גם בכך
שביום ב' דראש חודש אלול מתחילים
רוב הענינים (והמנהגים) דחודש אלול
(כתקיעת שופר⁶⁵ וכיו"ב), ורק ענינים
בודדים מתחילים ביום א' דראש חודש.

ויש לומר הטעם לזה בקשר עם
קביעות שנה זו:

כשם שבכללות הענין ד"אני לדודי
ודודי לי" התחלה והעיקר הוא "אני

וביום טוב, אפילו ביום, אחת בשנה"⁵⁴
(ויהכ"פ) ושמתח תורה, כשאוהזים
בעבודה שלמעלה ממדידה והגבלה -
כמודגש בזה שכל ימי השנה, גם יום
השבת ויו"ט, נמנים ע"פ מנין הימים דימי
השבוע מלמטלמ"ע (יום ראשון, יום שני
וכו'), כפי שאומרים ב"שירו של יום"
דימים אלו. ומקריבים גם אז את קרבן
תמיד שמקריבים בכל יום וכיו"ב;

(ב) ולאידך גיסא: בכל יום - גם בימי
החול - צריכה להיות (מצד נשמתו של
היהודי) עבודה מלמעלמ"ט, בדוגמת
העבודה דשבת, ע"ד דרשת (בית) שמאי
על "זכור את יום השבת לקדשו"⁵⁵,
"שתהא זוכרו מאחד בשבת שאם נזדמן
לך חלק יפה תהא מתקנו לשבת"⁵⁶,
כהנהגת שמאי הזקן, שכל ימיו הי' אוכל
לכבוד שבת, כיצד מצא בהמה נאה לוקחה
ואומר זה לשבת, מצא אחרת נאה הימנה
לוקחה ומניחה לשבת כו"⁵⁷, ז.א. שגם
בכל יום מימי החול הורגש אצלו והוא
עשה (מעין) שלימות העבודה דשבת
[משא"כ "הלל מדה אחרת היתה בו שהי'
אומר ברוך⁵⁸ ה' יום יום יעמס לנו
צרכינו"⁵⁷, סדר העבודה מלמטה
למעלה⁵⁹].

(54) תצוה ל, י. אחרי טו, לד.

(55) יתרו כ, ה.

(56) שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"י, ממכילתא

עה"פ יתרו שם.

(57) שו"ע אדה"ז שם, מביצה טו, א.

(58) תהלים סח, כ.

(59) ועפ"י יומתק שב' הדיעות הן אמת בהלכה
בפועל בעבודת ה', אלו ואלו דברי אלקים חיים"
(וראה שו"ע אדה"ז שם, ש"אף הלל מודה שכדברי
ב"ש יותר נכון לעשות כו"). וגם לשמאי באם
"מצא אחרת נאה הימנה לוקחה ומניחה לשבת
ואוכל את הראשונה בחול" - כי בכל יום צ"ל ב'
הענינים: העבודה מלמעלמ"ט (כהנהגת שמאי),
והעבודה מלמטלמ"ע (כהנהגת הלל).

(60) כמ"ש "ויששכר באוהליך" (ברכה לג, יח
ובפרש"י).

(61) ראה אגה"ק ס"ה (קט, א). ביאור"ז
לאדהאמ"צ כה, א.י. ולהצ"צ ע' קלד.

(62) ד"ת"ח איקרי שבת" (ראה זח"ג כט, א.
ומרומו בברכות מז, סע"ב. שבת קיט, רע"א). -
וראה גם שיחת ש"פ בהר תשמ"ו.

(63) כמ"ש "שמח וזבולון בצאתך" (כבהערה 60
- ברכה שם ובפרש"י).

(64) ראה השקו"ט בב"ח טווא"ח ר"ס תקפ"א.
מג"א שם סק"ב. השלמה לשו"ע אדה"ז שם.

(65) ספר המנהגים חב"ד ע' 53. ובאדר"ח אלול
תוקעין להתלמד (שם).

יתברך דירה בתחתונים⁶⁷, צריכה העבודה להיות ע"פ גדרי התחתונים, והאופן בו קבע הקב"ה את סדרי העולם (תחתונים) בדרך הטבע הוא, שצריכים ללכת בסדר דמלמטה למעלה, מן הקל אל הכבד (ובלימוד התורה - בן חמש למקרא, בן עשר למשנה וכו'⁶⁸, וכו"ב). ועפ"ז נמצא שאע"פ שהעבודה דעשיית דירה בתחתונים נפעלת הן ע"י העבודה מלמטלמ"ע והן ע"י העבודה מלמעלמ"ט - הרי זה בהדגשה יתירה בהעבודה מלמטה למעלה (לפי גדרי התחתונים).

והגם שיהודי יש לו נשמה שהיא „מן העליונים“⁶⁹, „חלק אלוהה ממעל ממש“ (שמצד זה יש לו כח לעבודה מלמעלה למטה, כנ"ל) - אבל הקב"ה הוריד נשמה זו למטה בגוף הגשמי, שהוא „מן התחתונים“⁷⁰ („עפר מן האדמה“), בעוה"ז תחתון שאין תחתון למטה ממנו⁷¹, כיון שבוה נמצאת תכלית הכוונה דכל הענינים - שיהודי, נשמה בגוף, יעשה דירה לו יתברך בתחתונים.

ולכן עבודתו העיקרית והקבועה של יהודי - עם נשמתו כפי שהיא מלובשת בגוף, עבודה בדרך הטבע מוגבלת ע"פ גדרי הגוף הגשמי וטבע העולם - עבודה מלמטלמ"ע, „אני לדודי“, וגם העבודה ד„ודודי לי“ (המשכה מלמעלמ"ט), דגילוי הנשמה, צריכה להיות לא באופן מובדל מהמטה, אלא בדרך המשכה מלמעלה למטה, „ודודי לי“, במציאות האדם (הגוף).

ועפ"ז יש לומר הטעם לכך שעיקר מנין הזמן דבנ"י הוא - מיום ראשון

לדודי⁷², עבודת המטה, ואח"כ באה ההמשכה מלמעלה (כנ"ל ס"ב) - כן הוא גם בעבודת האדם עצמה, שהעיקר והיסוד הוא „אני לדודי“ - העבודה מלמטלמ"ע (מצד גופו של היהודי שהוא מן העפר), ואח"כ - (ובהוספה על זה) - בא „ודודי לי“, העבודה מלמעלמ"ט (מצד נשמתו). ויתירה מזה: שלמות הכח שיוכל לפעול את העבודה ד„ודודי לי“ (גילוי הנשמה) בא דוקא ע"י ה„אני לדודי“, כדלקמן.

ועד"ז במנין הזמנים: עיקר מנין הימים הוא מיום ראשון; אלא שבהוספה על זה ישנו הענין דשבת קודם הבריאה.

ובהתאם לזה חל יום ב' דראש חודש - העיקר דשני ימי ראש חודש אלול - ביום ראשון בשבוע, כיון שזוהי התחלת ועיקר החשבון דחודש אלול - העבודה ד„אני לדודי“ מלמטלמ"ע (ענינו של יום ראשון). אלא כיון שזוהו חשבון הכולל את כל עניני העבודה - ישנה בו גם העבודה ד„ודודי לי“ - כמרומז ביום הראשון דראש חודש אלול, ביום השבת קודש (שענינו - עבודה מלמעלמ"ט)⁷³.

ז. והביאור בזה:

הסדר הרגיל והקבוע בעבודת האדם הוא - העבודה ד„אני לדודי“ (מלמטה למעלה), היות שנתאוהה הקב"ה להיות לו

66 והטעם שיום השבת הוא א' דר"ח הבא קודם יום ראשון ב' דר"ח (היפך הסדר ד„אני לדודי“ ואח"כ „ודודי לי“) - יש לומר ע"ד הביאור (לקו"ת ר"פ בהר) במש"נ (ר"פ בהר) „כי תבואו אל הארץ גו' ושבחה הארץ שבת לה“ קודם „שש שנים תורע שרך“ (אף שהסדר בפועל הוא ששנת השמיטה באה לאחר השש שנים), כי „ושבחה הארץ שבת לה“ היא הכוונה והתכלית של העבודה ד„שש שנים“, ע"ד המדובר לעיל (ס"ד) בנוגע לשבת שקודם הששת ימי בראשית. ועצ"ע.

67 ראה תנחומא נשא טו. שם בחוקותי ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.

68 אבות ספ"ה.

69 תניא שם.

ממש" (ו,ויפח באפיו נשמת חיים) – שזה נותן את הכח שיהודי יוכל לעשות עבודתו בתכלית השלימות (באופן ד,וודודי ל"י, מלמעלה למטה) – מתגלה דוקא בהנשמה כפי שהיא מלוכשת בהגוף למטה (בעולם הממשות), וע"י העבודה מלמטלמ"ע ד,אני לדודי" (לפי גדרו הגוף).

וע"ד, "הכל הי' מן העפר"⁷⁸, גם גלגל החמה, לבנה וכוכבים – צבא השמים⁷⁹. ועד"ז י"ל בנוגע להגוף שנעשה מן העפר, כיון שבו (ביש הנברא) נמצא כח העצמות (יש האמיתי), לכן על ידו – ע"י התלבשות הנשמה בגוף – נמשכים כל הענינים, גם הענינים הנעלים בשמים ממעל (שבאים כולם מעצמותו ית"ש)⁸⁰.

ודוקא ע"י העבודה דהעלאת התחתון והמטה ביותר (הגוף), נפעלת שלימות העלי' גם דהעליון ביותר, ה"חלק אלוקה ממעל ממש". וכידוע המשל לזהו⁸¹ (מ,ושקל בפלס הרים"⁸²) שעליית הענינים הכי נעלים נפעלת דוקא ע"י העלאת התחתון ביותר⁸³.

בשבוע, דלכאורה: כיון שבריאית האדם היתה ביום הששי – וכל אדם הרי הוא ע"ד אדם הראשון (ש,לפיקך נברא אדם יהידי"70) – שאז באמת הי' "וייצר ה"א את האדם עפר מן האדמה", אבל באופן ד,ויפח באפיו נשמת חיים"⁷¹, "חלק אלוקה ממעל ממש" – הרי הי' צריך שמנין הזמן ע"י האדם יתחיל מיום הששי (ז.א. שיום הששי – "זה היום תחלת מעשיך"⁷² – הי' צריך להיות יום הראשון)?! אלא היות שהכוונה היא לעשות דירה בתחתונים, בתחתון שאין תחתון למטה ממנו, לכן צריכה העבודה להתחיל (לא בשלימות העבודה (דיום הששי), לאחר שלימות כל הבריאה, "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"⁷³, והכל ישנו בשלימות, "כדי שיכנס (האדם) לסעודה מיד"⁷⁴, אלא) מהתחתון ביותר, מן הקל אל הכבד, מלמטה למעלה.

ואדרבה: דוקא בתחתונים נעשית דירה לו יתברך, לו לעצמותו⁷⁵. ע"ד כפי שהוא בנוגע להתהוות הבריאה, שכח העצמות דיש האמיתי מתגלה דוקא ביש הנברא⁷⁶, ש"הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין כו"⁷⁷.

ועד"ז יש לומר בנוגע להנשמה והגוף, ששלימות הגילויי דה"חלק אלוקה ממעל

(78) קהלת ג, כ.

(79) ראה ב"ר פ"ב, יא.

(80) וכידוע שכח הלידה (שהוא מעין יש מאין) ניתן דוקא לנשמה בגוף (ולא להנשמה בהיותה למעלה). וע"ד כח הצמיחה שניתן דוקא בעפר הארץ (ראה אנה"ק ס"כ – קלב, א).

(81) ראה לקו"ת נצבים מה, א.

(82) ישע"י מ, יב.

(83) בתו"א בראשית ד, א מביא המשל ד,כשצריכים להגבי' אידה דבר מן הארץ ע"י כלי ההגבהה הנקרא ליווע"ר צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא . . משא"כ אם הי' מתחיל מאמצע הכותל לא הי' מגבי' התחתונים כו". ומבאר בזה הטעם שנשתנתה יצירת גוף האדם משאר כל הנבראים, שגוף האדם נברא בפ"ע, "וייצר גו' עפר מן האדמה", ורק אח"כ "ויפח באפיו נשמת חיים" (לא כשאר בעלי חיים), כי

(70) משנה סנהדרין לו, סע"א.

(71) בראשית ב, ז.

(72) תפילת מוסף ד"ה, מ"ה כ"ז, א. וראה סה"מ מלוקט ח"ג בתחלתו. וש"נ.

(73) בראשית א, לא.

(74) נסמן בהערה 39.

(75) המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ. – נסמנו בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

(76) ראה ביאורי הזוהר לאדהאמ"צ בשלח מג, ג. ובכ"מ.

(77) תניא אנה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב).

ממש, בלי חילוק ביניהם - ע"י גילוי העצמות (שלמעלה מתחתון ועליון, ומעליון ותחתון) - שמתגלה דוקא ע"י ובה, "אני" (יש) דלמטה.

כמדובר לעיל, ששלימות הגילוי ד, "ודודי לי" (הגילוי ד, חלק אלוקה ממעל ממש), עד היש האמיתי, עצמותו ית', נפעלת ומתגלה דוקא ע"י ובה, "אני" (לדודי), (העבודה דיש הנברא, יש דעולם העשי, שמצ"ע (בתחלת העבודה) הרי זה הולך בסדר העבודה דלמטה למעלה (עשי, יצירה, בריאה אצילות), אבל אח"כ - עי"ו שה, "אני לדודי" מביא לאחריו את העבודה ד, "ודודי לי" (מלמעלמ"ט - אצילות, בריאה, יצירה, עשי), מתגלה אלקות שלמעלה מהבריאה גם בה, "אני", עד שנעשה, "ודודי לי", "כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם"⁸⁴, שב, "לי" דה, "אני" (יש הנברא) נעשה יש האמיתי ונצחי (למעלה מגדרי הזמן והמקום דהבריאה)⁸⁵, שהם מצ"ע קשורים עם שינויים.

ט. מזה מובנת נקודה עיקרית שצריכה להיות בחשבון הנפש דחודש אלול: חשבון צדק דהעבודה במשך כל ימי השנה צריך להיות בשלשה ענינים⁸⁶:

(א) כיצד עבד יהודי את עבודתו ד, "אני לדודי" בדרך מלמטה למעלה, כמה כחות עצמו ויגיעה השקיע בעבודה זו, ובכללות - החשבון בנוגע להעבודה בבירור הגוף וחלקו בעולם.

(ב) נוסף לזה - צריך יהודי לא

ה. ע"פ הנ"ל מובן שתוכן החשבון והעבודה דחודש אלול - כפי שמתבטא בר"ת שלו, "אני לדודי ודודי לי" - כלול משלשה ענינים: העבודה ד(א), "אני לדודי", (ב), "ודודי לי", (וג) חיבור שניהם יחד, בתיבה אחת ובחודש אחד - אלול:

"אני לדודי" תוכנו הוא עבודת האדם בבירור התחתון (הגוף) מלמטה למעלה, מן הקל אל הכבד. והגם שזה מביא את האדם להגילוי ד, "ודודי" רק כפי שהוא מוגבל ע"פ האתערותא דלתתא וגדרי המטה דה, "אני", שלמטה מ, "אנכי", אבל יש בכך המעלה שזה בא ע"י עבודת עצמו וחודר בו בפנימיות.

"ודודי לי" נפעל ע"י עבודת יהודי מעין זה, בדרך המשכה מלמעלה למטה - ע"י גילוי הנשמה שלו (שהיא, חלק אלוקה ממעל ממש). שזה אמנם אינו חודר כ"כ בהתחתון (כהעבודה מלמטלמ"ע), כיון שזה בא ע"י גילוי דלמעלה, אבל זה מגיע בדרגא נעלית הרבה יותר בגילוי אלקות ("ודודי") מהגילוי ד, "ודודי" שב, "אני" (לדודי).

ושלימות הכל היא כאשר ישנו החיבור דשני הענינים - "אני לדודי" ו, "ודודי לי" - יחדיו: שדרגת האלקות ("ודודי") שלמעלה מה, "אני" (מציאות האדם למטה), מתגלית בפנימיות בה, "אני", בגדרי התחתון. עד שהם נעשים דבר אחד

האדם (תכלית הבריאה) מעלה כל סדר השתלשלות, ולכן נברא גופו, "מבה"ח דומם היותר תחתון מכולם".

אבל עפ"ז והו נוגע רק לתחתונים, משא"כ ע"פ המשל שם (מהכף מאוניים, שכלל שהכף שבה שוקלים יורדת למטה יותר, הגבהת המשא שבכף השני" היא למעלה יותר) נמצא שגם בעליונים מצד ענינים הם ניתוסף בגובה (ולא מפני ענין צדדי) - ראה ר"ד משיחת מוצאי ש"פ חיי שהה תשל"ט ס"ו בהערה. סה"מ מלוקט ח"ד ע' ק"קיא ובהערה 19.

(84) ויק"ר פ"ב, ב.

(85) ראה לקו"ת במדבר ט, ג. שלח נ, ב. וראה שם פינחס עז, ס"ע"ב.

(86) להעיר ממש"נ, "צדק צדק תרדוף" (שופטים טו, כ). ו"ל שבי פעמים צדק הם כנגד (חשבון) צדק מלמטלמ"ע ומלמעלמ"ט, וחיבור שניהם יחד.

מפרשים ש, עקב" פירושו, אחרית וסוף" [„יקראו בלשון הקודש תחלת כל דבר בלשון ראש כו' וכן יקראו אחרית כל דבר עקב, כי הלשון יתפוס דמיונו באדם והראש תחלה והעקב בו אחרית וסוף"92], „כמו לעולם עקב, שכר באחרונה"93. זאת אומרת, ש, והי' עקב תשמעון" פירושו השכר שמקבלים באחרית וסוף העבודה (שלימות העבודה). וזה מתאים עם הפירוש הפשוט, ש, „עקב" פירושו „בעבור"94: „והי' עקב" - בעבור זה - ש, תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם", נקבל את השכר, ושמר ה' אלקיך לך את גו'".

וכיון ששני הפירושים הם באותו פסוק, ויתירה מזה - באותה תיבה, מובן שיש שייכות וקשר ביניהם95. וצריך להבין: מהי השייכות בין שני הפירושים הנ"ל - לכאורה אין הם רק פירושים שונים, אלא פירושים הפכיים לגמרי: ע"פ פרש"י מורה, „עקב" על דרגא נמוכה בעבודה, עד התחלת העבודה (מצוות קלות), אודות אדם שצריך זהירות שלא יהי' „דש בעקביו" על ה, מצוות קלות"; משא"כ ע"פ הפירוש השני מורה, „עקב" על (השכר שבא על) גמר ושליומות (סוף ואחרית) העבודה (ד, תשמעון ושמרתם ועשיתם", מחשבה ודיבור ומעשה)96!?

השאלה היא גם על פרש"י עצמו: נאמר כבר קודם בתורה97, „עקב אשר שמע אברהם בקולי", ורש"י שם אינו מפרש כלום, כי זה פשוט מעצמו, הפירוש

להסתפק רק בחשבון הנפש בנוגע לעבודתו מן הקל אל הכבד, אלא צריך גם לעשות חשבון כיצד הוא עבד את עבודתו ד, ודודי ל"י בדרך מלמעלה למטה, עבודה מושלמת (של שבת) שכל יהודי יכול וצריך לדרוש מעצמו מצד זה שיש לו נשמה (שהקב"ה בעצמו, „מלך חי וקיים"98, נתן לו ונותן לו בכל בוקר).

(ג) ונוסף לזה צריך להיות אצלו ג"כ החיבור דשני הענינים יחדיו: אפילו כאשר הוא אחוז בשלימות העבודה, ה"ז צריך להיות קשור עם „ודודי ל"י, עם האדם („אני") כפי שהוא נמצא כנשמה בגוף למטה. ואדרבה: דוקא ע"י ה, „אני לדודי" נפעל הגילוי ד, ודודי ל"י, כנ"ל.

וכשם וע"ז שיהודי עושה חשבון צדק בנוגע לעבודת עצמו (דהעולם קטן זה האדם98) - עושה הוא גם חשבון דחלקו בעולם, עד - שיש בכחו לעשות חשבון דכל העולם, „בואו ונחשוב חשבוננו של עולם"99, כפס"ד הרמב"ם100, שעי' מצוה אחת יש בכחו של יהודי להכריע „את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה".

י. עפ"ז תובן גם השייכות עם הפרשה דשבת מברכים אלול, פ' עקב:

בתיבת „עקב" בריש פרשתנו ישנם כמה פירושים. ביניהם - פירושים מן הקצה אל הקצה: רש"י מפרש ש, „עקב" הכוונה „מצוות קלות שאדם דש בעקביו"101. פשטני המקרא אחרים

(87) נוסח „מודה אני".

(88) נתחומא פקודי ג. תקו"ז תס"ט (ק, א). וראה אדר"נ פל"א, ג. קה"ר א, ד. וז"א קלד, ב. ועוד.

(89) ל' חז"ל - ב"ב עח, ב.

(90) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.

(91) ובתחומא כאן: מצוות קלות. שמשליכין

אותן תחת עקביהן.

(92) רמב"ן ע"ה פ"ה כאן.

(93) ראב"ע ע"ה פ"ה כאן.

(94) רמב"ן שם. ועד"ז הוא בת"א (ראה רמב"ן

שם).

(95) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ובכ"מ.

(96) אה"ת ריש פרשתנו.

(97) תולדות כו, ה.

שיבוא"י⁹⁹, וע"פ כל הסימנים הרי, הנה זה (משיח) בא"י¹⁰⁰, לכן עוסקים כל הזמן במחשבה ודיבור אודות הגאולה, ומחפשים לקשר את כל הענינים דומן זה עם הגאולה, והעבודה דבנ"י היא למהר את הגאולה.

ובעניננו: „עקב” יש בו גם הפירוש⁹⁶, שקאי על „עקב” בזמן - דרא דעקבתא דמשיחא, ובפרט עקבתא דעקבתא דמשיחא - הזמן בו אנו נמצאים עכשיו.

וע"ד שני הפירושים הנ"ל ב„עקב” ישנם גם שני פירושים ב„עקב” בפירוש עקבתא דמשיחא¹⁰¹: (א) מלשון עקביים¹⁰², הדרגא הנמוכה ביותר. כשם שעקב הרגל הוא החלק הכי תחתון בגוף האדם, עד"ז דרא דעקבתא דמשיחא הוא הדור הכי תחתון במשך כל הדורות, כאשר שורר בעולם חושך כפול ומכופל. וכמבואר בחז"ל¹⁰³ הסימנים הבלתי רצויים על החושך דעקבתא דמשיחא (כ„בעקבות משיחא חוצפא יסגא” וכיו"ב). (ב) מלשון סוף ואחרית, דקאי על סוף ואחרית הגלות והימים, תיכף ומיד, מיד ממש לפני ביאת המשיח¹⁰⁴, כי כבר „כלו כל הקיצין” ועומדים מוכנים לגאולה.

ובפרט בדורנו זה ובזמננו זה, כמדובר

99) נוסח „אני מאמין” הנדפס בסידורים וכו'.

וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394.

100) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.

101) בהבא להלן, ראה גם „קובץ י"א ניסן

שנת הפ"ט” אות טב.

102) ראה תניא פ"ב.

103) בסוף מס' סוטה. ועוד.

104) ובפרט לפי הפירוש ש„עקבתא דמשיחא” קאי על העקב של משיח, ובלשון חז"ל: „צפה לרגליו של משיח” (יל"ש עמוס בסופו רמז תקמט), שהנה משיח בא וכבר שומעים פעמיו של משיח (כתתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר).

הפשוט ב„עקב” הוא - „בעבור” או „בגלל” (בעבור זה ש„שמע אברהם בקול” מקבל הוא את השכר). מה מכריח את רש"י בפרשתנו להוציא את תיבת „עקב” מפירושה הפשוט ולפרש ש„עקב” כאן פירושו „מצוות קלות שאדם דש בעקביו”.

ויש לומר הביאור בזה ע"פ הנ"ל: הגילוי דגמר ושלמות העבודה („עקב” בפירושו סוף ואחרית), „ודודי ל”י, נפעל דוקא ע"י התחלת העבודה בהתחנות ביותר⁹⁸ (מצוות קלות), „אני לדודי”.

ע"ד כפי שהוא בנוגע לכללות חודש אלול - הגם שהוא החודש האחרון בשנה (לאחרי כל העבודה במשך השנה), הרי התחלתו היא באות אל"ף (ר"ת אלול), כיון שע"י התחלת העבודה (כשאוחזים עדיין בהאל"ף) מגיעים לשלימות העבודה.

יא. ומזה נוסף לימוד בחשבון הנפש דחודש אלול במיוחד בקשר עם ענין שהזמן גרמא - הגאולה האמיתית והשלמה, כמדובר כמ"פ ובפרט לאחרונה, שכיון ש„אחכה לו בכל יום

98) ויש לקשר זה גם עם יום האירצייט של אאמור"ר בכ"ף מנחם-אב (ביום רביעי שעבר) - שעליית היום היא ביום שבת זה - שהסתלקות נשמתו מלמטה למעלה (שאו הגיע לשלימות עבודתו אשר עבד כל ימי חייו - אגה"ק סו"ך-סכ"ח) ומ"כ היא דוקא בתוך ארץ, ובמקום הגלות [אף שלא היתה גלות קשה כ"כ כמו התחלת הגלות במקום שהי' קודם לכן], כי דוקא ע"י מקום התחתון ביותר נעשית העלי' הכי גדולה (כבפנים), שלימות עבודתו (ביום הסתלקותו), ובאופן של פעולה נמשכת - אצל כל אלו הלומדים בספריו ולומדים מהוראותיו והולכים בדרכיו ואורחותיו אשר הורנו כו', ובמיוחד - בנוגע להתעסקות בהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מתוך מסירת נפש, כמדובר כמ"פ (ראה שיחת כ"ף מנחם-אב שנה זו).

עקבתא דמשיחא:

ליהודי יש כח לעורר את עצמו ולעורר יהודים אחרים, ובעיקר לעורר כביכול את הקב"ה - ש„בואו ונחשוב חשבוננו של עולם“: לפי כל החשבונות (שהקב"ה הראה בתורתו ובהניסים שהוא עושה בעולם) הי' צריך הקב"ה כבר מזמן להביא את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (כנ"ל), ובפרט בשנה זו, שלפי כל החשבונות והסימנים היא ה„שנה שמלך המשיח נגלה בו“¹¹¹ (כמדובר כמ"פ בחדשים האחרונים),

ובפרט בבואנו מ„שלושת השבועות“, כאשר בנ"י עסקו בלימוד הלכות בית המקדש (בית הבחירה), והקב"ה¹¹² אומר שע"ז „אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית“, ובפרט שהבית כבר עומד ובנוי למעלה, וצריך רק לרדת למטה¹¹³,

ונמצאים כבר לאחר חמשה עשר באב, ש„מכאן ואילך מאן דמוסיף יוסיף“, „חמשה עשר באב ואילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו“¹¹⁴,

ונמצאים כבר (קרוב לסיום) שתי שבתות אחרי ט"ו באב, שע"י שמירת שתי שבתות כהלכתן מבטיחה התורה ש„מיד נגאלים“¹¹⁵,

ונוסף לזה הרי זו שבת מברכים חודש אלול, החודש שבו הקב"ה נמצא כ„מלך בשדה“, „ואז¹¹⁶ רשאי (ויכולים)¹¹⁶ כל מי

כמ"פ, שכ"ק מו"ח אדמו"ר העיד והודיע, שכבר גמרו את כל הענינים, וגמרו גם „לצחצה את הכפתורים“, והדבר היחידי שנשאר הוא - תנועה אחת של הקב"ה שיוציא את בני ישראל מהגלות ויביאם אל ארץ הקודש... ולכן מבקשים וצועקים יהודים עוה"פ ועוה"פ - ועכשיו עוד יותר בתוקף מפעם - „עד מתי?!...“

והחיבור דשני הפירושים הוא, שדוקא מצד זה שעקבתא דמשיחא הוא התחתון ביותר בבחי' עקביים (וצריך לעלות מזה מלמטה למעלה), מתגלית השלימות דביאת המשיח בגאולה האמיתית והשלימה (מלמעלה למטה).

ועד שנעשה חיבור שני הענינים יחד (שבתחתון ביותר של הגלות נעשית גאולה - „גולה“ בתוס' אל"ף¹⁰⁵) - בבית המקדש השלישי, שהוא ג"כ בית המקדש המשולש (ע"ד חוט המשולש¹⁰⁶), הכולל גם את בית ראשון (שהי' בבחי' מלמעלה למטה¹⁰⁷) ובית שני (בבחי' מלמטה למעלה¹⁰⁷), ובית נצח¹⁰⁸, בגאולה הנצחית שאין אחרי' גלות¹⁰⁹, כשיהי' שלימות הגילוי דעצמותו ית' בתחתונים¹¹⁰, ושלימות החיבור ד„אני לדודי ודודי לי“, „כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם“.

יב. ומזה ישנו גם לימוד בנוגע לחשבון צדק דחודש אלול - שצריך להיות במיוחד בנוגע להמצב ד„עקב“,

105) ראה ויק"ר ספ"ב. ועוד. לקו"ת בהעלותך לה, ג. ובכ"מ. וראה סה"ש נש"א ח"ב ע' 504 (לעיל ע' 120) ואילך. ע' 520 (לעיל ע' 134) ואילך. וש"נ.

106) קהלת ד, יב.

107) ראה בארוכה לקו"ש ח"ט ע' 62 ואילך.

108) זח"א כח, א. ח"ג רכא, א. תקו"ז ת"ח.

109) ראה מכילתא בשלח טו, א. תוד"ה ה"ג

ונאמר - פסחים קטז, ב. ועוד.

110) ראה תניא פל"ו (מו, א).

111) יל"ש ישעי' רמו תצט.

112) תנחומא צו ד. וראה בארוכה לקו"ש

חי"ח ע' 412 ואילך.

113) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

114) תענית בסופה ובפרש"י.

115) שבת קיח, ב.

116) הוספת (ביאור) כ"ק מו"ח אדמו"ר

בסד"ה לך אמר לבי ה'שית (סה"מ ה'שית ע' 107.

ה'שית ע' 285).

הגיעה, כדלקמן.

הרי לא צריכים להאריך עד כמה רבותינו נשיאינו במשך הדורות פעלו בהפצת המעינות חוצה - כיון שכל אחד יכול לראות זאת,

החל מגילוי תורת החסידות ע"י הבעש"ט, ואח"כ - ההוספה שנתוספה בזה מדור לדור ע"י רבותינו נשיאינו, עד לדורנו זה, שבו העבודה והפצת המעינות חוצה נתרחה - ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (ובפרט אחרי בואו לחצי כדור התחתון) - באופן נעלה יותר לגבי כפי שהי' לפניו:

נוסף על כל הביאורים וההסברים וכו' בפנימיות התורה שנתוספו בדורנו זה (מיוסד על הכללים דפנימיות התורה שניתנו לפני זה¹¹⁹), נעשתה הפצת המעינות חוצה¹²⁰ באופן - שמקיף והודר את חוגי היהדות הרחבים ביותר בכל מקום, יהודים מכל סוגי שכבות החיים; והפצה בכל קצוי תבל, בכל חלקי וקצות העולם. כולל ובמיוחד - ע"י התרגום של ענינים בתסידות ללשונות דאומות העולם, המאפשר את הגישה אליהם לכל אחד¹²¹;

וע"י כל הנ"ל - הגיעו מעיינות תורת החסידות לכל סוג (עכ"פ) מבני

שרוצה להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם,

ונוסף לזה - נמצאים אנו בבית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים, וביחד עם ציבור מישראל, ושל כו"כ ציבורים (עשירות) מישראל -

מקבל יהודי (במקום וזמן זה) את הכחות הגדולים ביותר יש לו גם זכות ואחריות גדולה ביותר לבקש ולצועק להקב"ה: „עד מתי?!...“

* * *

יג. כיון שכבר סיימנו את כל הענינים ד, מעשינו ועבודתנו¹¹⁷, ובמילא צועקים ותובעים „עד מתי“ (כמדובר לעיל) - נשאלת מיד השאלה המרעושה: כיון שכבר נפעלו כל הענינים - כיצד יתכן, שמשיח צדקנו עדיין לא בא?!...!

יד. ואולי יש לומר:

ידועה אגרת הבעש"ט¹¹⁸ בה הוא מוסר את המענה של מלך המשיח על השאלה (דהבעש"ט) „אימתי אתי מר“ - „לכשיפוצו מעינותיך חוצה“. זא. שביאת המשיח תלוי בהפצת המעינות חוצה, שמעינותיך דתורת החסידות יופצו ויגיעו עד ב, חוצה“ - בפרטים והענינים הכי חיצוניים ורחוקים דהבריאה.

וכיון שלאחרי ריבוי הפעולות דרבותינו נשיאינו עד עתה בהפצת המעינות חוצה, ובריבוי הכי גדול, עד בכל חוגי ישראל (כדלקמן) משיח עדיין לא בא - מסתבר אולי לומר, שישנו עוד סוג יהודים שאליהם הפצת המעינות לא

119 ע"ד שהוא בכללות התורה - כמארו"ל „כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני“ (ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד, שמו"ר רפ"ז. ועוד). ומבואר במק"א, שבמ"ת ניתנו למשה כללי התורה, והתלמיד ותיק" מגלה פרטי הדבר, המיוסדים וכוללים (בהעלם) בהתורה שניתנה למשה מסיני (ראה לקו"ש ח"ט ע' 252 ואילך. וש"ג).

120 ושני הענינים תלויים זה בזה - כי דוקא ע"י הביאורים וכו' בתורת החסידות שנתגלו בדורנו זה, ישנו הכח להפיץ המעינות בכל מקום ובכל דרגא, עד חוצה שאין חוצה הימנו.

121 ראה לקו"ש חל"ו ע' 44-43. וש"ג.

117 ראה תניא רפ"ז.

118 נדפס בכש"ט בתהלתו. ובכ"מ.

המעיינות חוצה, שעל ידם הגיעו בכל מקום (כנ"ל סי"ד), לא הגיעו (עד עתה) ב"מקום" זה.

טו. ועכשיו נתוסף חידוש, שבימים האחרונים הודפס ספר התניא ב"ברייל" – ועי' נפעל חידוש בהפצת המעינות, שזה הגיע גם לסוג חדש ד"חוצה" (עבור "סגיי-נהור")!

והגם שספר תניא זה לא הגיע לע"ע לכל בני השייכים לזה – הרי עצם הענין שישנה בעולם מציאות של ספר תניא ב"ברייל" – זה גופא מביא את המעיין"חסידות גם בסוג זה¹²⁴ ד"חוצה"; ונותן את האפשרות שלמעיינות החסידות תהי' גישה גם לאותם יהודים הנמצאים ר"ל במעמד ומצב זה, שבחייהם תהי' להם שייכות לתורת החסידות.

ובפרט – שספר תניא זה כבר הגיע לבית זה, בית הכנסת, בית המדרש, ובית מעשים טובים שנמצא בד' אמות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בעשר שנים האחרונות שלו בעלמא דין ד"קדושה לא וזה ממקומה"¹²⁵) – המקור להפצת המעינות חוצה בכל קצוי תבל. וזכינו להמשיך את עבודתו בביהכ"נ וביהמ"ד ובית מעש"ט זה (גם ע"י עריכת התוועדות חסידיות וכיו"ב במקום), כולל ובמיוחד – העבודה הפצת המעינות חוצה, ובהוספה באופן דמעלין בקודש¹²⁶.

ויש להוסיף, דכיון שספר התניא הוא

ב"חוצה", עד גם ב"חוצה" שאין חוצה הימנה, באופן שכאו"א מישאל – באיזה מקום ודרגא שהוא רק לא יהי' – יש לו (עכ"פ) הכה והיכולת (אפילו אם לעת-עתה עדיין אין לו כל שייכות גלוי' לזה) להשתייך ולהתקשר למעינות החסידות בחייו.

וכיון שלאחרי כל זה, כל ריבוי הפעולות בהפצת המעינות חוצה עד עתה, ובריבוי הכי גדול, משיח עדיין לא בא – אולי יש מקום לומר (לכאורה), שעדיין נותר סוג ותחום מסויים ב"חוצה" שאליה המעינות עדיין לא הגיעו עד עתה. ואולי זוהי המניעה האחרונה ל"אתי מר" (שבא כתוצאה מהפצת המעינות חוצה).

טו. ועלתה בדעתי סברא – שישנו סוג שלם דאותיות הכתב – שבו מעיינות תורת החסידות עדיין לא הגיעו (ע"פ הידיעות שהגיעו לכאן):

עבור אנשים – ל"ע – שאין ביכולתם לראות ר"ל (בהיותם "סגיי-נהור"¹²²), המציאו כתב מיוחד, שנקרא (בלשון המדינה) "ברייל", שבו אותיות הכתב בולטות, באופן שגם אדם שהוא סגיי נהור ר"ל, יכול למשש ולהרגיש באצבעותיו את האותיות, ועי' לדעת מה כתוב שם.

ומובן מאליו, שזהו מעמד ומצב גמור ד"חוצה", ויתירה מזה – "חוצה" שאין חוצה הימנו¹²³, כמובן מזה גופא – שלאחר כל ההשתדלויות ופעולות בהפצת

124) להעיר מתניא פל"ד (מג, ב); „ואף שאינו נותן אלא תומש הרי החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה' כו' ובקרבנות ה' כל החי עולה לה' ע"י בהמה אחת וכל הצומח ע"י עשרון סולת אחד כולל בשמן כו'".

125) ראה ע"ח שער ד פ"ג. של"ד פ"ג. של"ה פ"א. אגה"ק ביאור לסו"ך (קמו, א).
126) ברכות כה, א. וש"נ.

122) ראה ברכות נו, א. ירושלמי פאה פ"ה ה"ה. ב"ר פ"ל, ט. ויקיר פל"ד, יג. ועוד. – נתבאר באוה"ת בראשית תתלה, ב. סה"מ תרס"ח ע' לב. המשך תער"ב ח"א ע' ערה. ח"ב ס"ע א'כד ויאלך.

123) להעיר ממארו"ל דסומא חשוב כמו כו' (נדרים סד, ב). ולהעיר גם מנדרים כ, א. ועוד.

(לאחרי שכבר פעלו גם ענין זה בהפצת המעינות הוצה) דבר ברור, שתיכף ומיד ממש צריכה כבר לבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו!

ואז תהי' גם שלימות הרפואה דכל בני"י, גם דיהודים אלו - כמארו¹³³ "לעתיד לבוא העורים מתרפאים שנאמר¹³⁴ או תפקנה עיני עורים". ויתירה מזה - „כשיבוא (הקב"ה) לרפאות העולם אינו מרפא תחילה אלא העורים"¹³⁵, באופן שהם נעשים „סגי-נהור" למעליותא, יש להם ריבוי אור בפשטות¹³⁶ (באופן שאין זה ממעט ח"ו מכה הראי' הגשמי), ובמילא יש להם אפשרות לקרוא וללמוד תורה גם מאותיות הכתב הרגילות - כאחד העם.

ולהעיר, שאז (בזמן הגאולה) לא יצטרכו גם לאותיות הכתב - כיון שכל בני"י ישמעו תורה מעצמות ומהות, כמ"ש „תורה חדשה מאתי תצא"¹³⁷, ע"י ה"תלמיד ותיק" האמיתי - משיח צדקנו, ש"ילמד כל העם"¹³⁸ „תורה חדשה" מעצומה בתוספת ביאור והסברה וכו', ולימוד בבחינת ראי' דוקא¹³⁹, באופן שלא יצטרכו לאותיות הכתב, וכמובן בפשטות גם ממש כ¹⁴⁰ „ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם".

- ויהי רצון, שתיכף ומיד עוד ברגע

„תורה שבכתב דחסידות"¹²⁷, הרי מובן שבתניא כלולים כל הענינים דמעניות הבעש"ט דתורת החסידות¹²⁸ [כפי שבתושב"כ כלולה כל התושבע"פ, „ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא"¹²⁹]. ובפרט שיש לומר, שבתניא ישנה גם תורה שבעל-פה דחסידות (תושבע"פ - בתושב"כ גופא) - חלק החמישי¹³⁰, קונטרס אחרון¹³¹, ע"ד ספר דברים (ספר החמישי), „משנה תורה" - שנקרא (והוא מקור ל) „תורה שבע"פ"¹³².

יו. הנקודה העיקרית בכל האמור לעיל - הרי היא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו בפועל ממש. במילא - בין אם להאמור לעיל ישנה שייכות לזה, בין אם לאו - הרי עכשיו

(127) מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר - נדפס בקיצורים והערות לתניא ע' קיח ואילך. אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' רסא ואילך. וראה שם ח"ה ע' צ.

(128) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 183. חכ"א ע' 449.

(129) ראה ח"ג רכא, א.

(130) צ"ע האם לקרות ל"קונטרס אחרון" חלקו וכמו קו"א בשר"ע להשיך, דמודגש דינו חלק*. (131) „אשר כתב (אדה"ו) בעת חיבורו הס' לק"א פלפול ועיון עמוק כו" (הסכמת הרבנים בני הגאון המחבר לס' התניא) - בדוגמת תושבע"פ שהיא „פירושה" דתושב"כ. ועוד וג"ז עיקר - שניתוסף לאחרי הסתלקות אדה"ו (ע"י בניו).

ואולי י"ל, שגם אנה"ק (שבכמה מקומות הציב לו ציונים בס' לקוטי אמרים שלו" כמ"ש בהסכמה הנ"ל, וגם היא ניתוספה לאחרי הסתלקותו) היא כבחי' תושבע"פ בתושב"כ לתניא גופא.

(132) כמבואר בזהר (ח"ג רסא, א. וראה גם חז"א קמו, ב - בסתרי תורה). וראה לקו"ש חל"ו ע' 42-43. וש"נ.

* ולהעיר שקראי נקרא ג"כ אנה"ק - לקו"ת ויקרא ג, א. ועוד.

(133) ב"ר רפצ"ה. וש"נ.

(134) ישע"י לה, ד.

(135) מדרש תהלים קמו, ת.

(136) ראה דרושי חסידות שבהערה 122.

(137) ישע"י נא, ד. ויקיר פי"ג, ג.

(138) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. -

וראה בכ"ז באריכה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 566

(לעיל ע' 177) ואילך. וש"נ.

(139) ראה לקו"ת צו יז, א"ב. ובכ"מ.

(140) ירמ"י לא, לג.

ש"פ עקב, כ"ג מנחם-אב, מבה"ח אלול

לתכלית השלימות בלימוד התורה בגאולה
האמיתית והשלימה, „תורה חדשה מאתי
תצא, כנ"ל.

ועוד והוא העיקר - גאולה האמיתית
והשלימה על ידי משיח צדקנו תיכף ומיד
ממש.

„סגי נהור“. ובהחייט בפי' מערכת אלקות פי"ד
(הובא בסדה"ר שם. וראה גם שה"ג שם מס' מצרף
לחכמה טו, ב) אומר, שהי' סגי נהור והי' מרגיש
באזיר אם זה הי' או מת, ושהי' גדול בתפלתו כר'
חנינא בן דוסא.

זה - שיהי' הרגע קודם הגאולה - ע"י
הלימוד בספר התניא הנ"ל ע"י הזקוקים
לזה עתה - ירפא אותם הקב"ה מזה
תומ"י, שיהיו מיד „סגי-נהור“ למעליותא
כנ"ל¹⁴¹, ויקראו וילמדו תורה, עד

141) להעיר, שרבינו יצחק (בן הראב"ד) הי'
מקובל גדול ש,נגלה אליו אלי' הנביא זכור לטוב
(שה"ג להחיד"א ערך רבינו יצחק סגי נהור. שם
ערך הראב"ד השני (רבינו אברהם ב"ד). וש"נ.
וראה ריקאנטזי וישב לו, כז (הובא בסדה"ד ד"א
תתקנ"ח); נשא ו, כד. וראה אוה"ת במדבר (כרך
ג) ע' תתקנה; (כרך ה) ע' א'תרסג) - ונקרא בשם

לזכות

הוד כבוד קדושת

אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח שי' לעולם ועד

מתוך חיים נצחיים טובים מתוקים ושמחים

בלי הפסק בינתיים

ויהי רצון שיראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו,

חסידיו ומכלל ישראל,

וינהיג את כולנו מתוך בריאות הנכונה,

ויעלה תיכף ומי"ד ממ"ש את כל בני שליט"א

קוממיות לארצנו הקדושה בגאולה האמיתית והשלימה,

והעיקר תיכף ומיד ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ועד התמימים להפצת ה"דבר מלכות"

1347-225-1928